

Posudek bakalářské práce Kristýny Duškové
„Univerbizovaná a zkrácená pojmenování v publicistice (typ řidičák, gambáč).
(S využitím Českého národního korpusu.)“

Bakalářská práce Kristýny Duškové je věnována popisu jazykového jevu, který je v současnosti velmi rozšířený a výrazně se prosazuje v komunikaci, včetně komunikace psané a veřejně – univerbizovaným a zkráceným pojmenováním. Práce je rozdělena na kratší část teoretickou a relativně rozsáhlou část materiálovou. První kapitola podává přehled problematiky univerbizace a abreviace; výklad je stručný, ale opírá se o relevantní odbornou literaturu a je dobře utříděný. Méně propracované však jsou následující poznámky o publicistickém stylu, které v zásadě shrnují obsah příslušné kapitoly z publikace *Současná stylistika*.

V materiálové části autorka vychází ze značně rozsáhlého a nepochybně pozoruhodného jazykového materiálu, získaného excerpcí českých (seriózních i bulvárních) deníků z let 2011 až 2013. Základna pro sledování různých aspektů univerbizace a abreviace je tak nesporně spolehlivá. Další a zásadní věcí ovšem je její využití. Bakalářská práce se soustřeďuje především na různé klasifikace shromážděných lexikálních jednotek. I když některé výsledky jsou zajímavé a užitečné, ne vždy je třídění nesporné, některá tvrzení mohou vzbuzovat námitky a celkově materiál určitě nabízel více, než se z něho podařilo získat.

Dále uvádím poznámky alespoň k některým místům práce:

Rozdělení lexikálních jednotek do významových skupin (s. 17–26) jistě nepředstavuje jednoduchý úkol, přesto by bylo vhodné pokusit se o nalezení souboru kategorií, které nejsou příliš heterogenní (srov. např. souhrnné označení „předměty a technika“). Také zařazení určitých výrazů může vzbuzovat otázky: např. *generálka* „generální zkouška“ je uvedena v rubrice „sport“, avšak nikoli v rámci „kultury“; *parták* určitě není výraz pouze z oblasti sportu (měl by být asi také vztažen spíše k *partě* než k *partnerovi*). Celkově by bylo užitečné oddělovat v rámci jednotlivých kategorií slova univerbizovaná a slova zkrácená. Porovnání dokladů nalezených v současném tisku a jejich zahrnutí do slovníků může naznačit rozšíření a dobu vzniku jednotlivých výrazů; údaje ze slovníků také dokládají vysoký stupeň homonymie u univerbizátů. Poněkud překvapivě mohou působit zmínky o tom, že některé evidentně rozšířené výrazy slovníky nezaznamenávají; může však jít i o přehlédnutí, tak slovo *nákladák* obsahuje už SSJČ. Mezi univerbizace nebude patřit *vlastenec* „vlastní gól“ a v daném případě ani *bramboračka* „chaos“, protože už existující univerbizát je zde sekundárně užit v metaforickém významu.

Klasifikace lexikálních jednotek podle frekvence (s. 26–36) je jistě velmi důležitá a alespoň nepřímo poukazuje na diferenci mezi ustálenými pojmenováními a pojmenováními novými, resp. okazionálními. Autorka zde pečlivě zaznamenává počet výskytů v jednotlivých sledovaných denících. Užitečné by ovšem bylo, kdyby byly kvantitativní údaje uváděny i u případného výskytu odpovídajících víceslovných pojmenování (srov. např. zmínku o tom, že v *Blesku* se slova *řidičák* a *občanka* objevují častěji než *řidičský* a *občanský průkaz*).

Velká pozornost je věnována užitým slovotvorným postupům a slovotvorným kategoriím (s. 36–57). Proč je zde slovo *rychlík* uvedeno mezi deriváty od redukovaného adjektivního kmene? Vzniklo pojmenování *vzrůšo* elipsou?

Zásadní, ale komplikovaná je problematika stylových charakteristik (s. 57–67). Autorka se zde snaží o důkladnou klasifikaci, zařazení některých výrazů ovšem může vzbuzovat pochybnosti. Proč je např. *čtečka* řazena mezi termíny a *detektivka* nikoliv? Vyznačuje se *asfaltka* „vyšším stupněm expresivity“ a *Škodovka* dokonce „vysokým stupněm expresivity“?

Poslední kapitola, která sleduje materiál obsažený v Českém národním korpusu (s. 67–78), přináší užitečné srovnání s autorčinými výsledky.

Po jazykové a formální stránce má bakalářská práce dobrou úroveň, i když některé jednotlivé formulace by si zasloužily úpravu („šest vydání ročně z let 2011 až 2013 deníků“, s. 16).

Celkově bakalářská práce Kristýny Duškové přináší zajímavý jazykový materiál, možnosti jeho analýzy ale nebyly v plné míře využity. Požadavky kladené na práce tohoto typu byly splněny. Doporučuji bakalářskou práci Kristýny Duškové k obhajobě.

Navrhované hodnocení: dobře.

V Praze dne 1. září 2014

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.,
ÚČJTK FF UK